

Fiche: Versterking van het Europees Nabuurschapsbeleid

Titel:

Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement betreffende de versterking van het Europees Nabuurschapsbeleid

Datum Raadsdocument: 6 december 2006
Nr Raadsdocument: 16371/06
Nr. Commissiedocument: COM (2006) 726 final
Eerstverantwoordelijk ministerie: BZ

Behandelingstraject in Brussel:

De Mededeling zal worden behandeld in de Raadswerkgroep Oost-Europa en Centraal-Azië (COEST) en de Raadswerkgroep Mashrek-Maghreb (MaMa). Verschillende onderdelen uit deze mededeling zullen door de Commissie nog verder worden uitgewerkt. Gestreefd wordt naar Raadsconclusies in juni 2007 (Raad Algemene Zaken en Externe Betrekkingen).

Achtergrond, korte inhoud en doelstelling van het voorstel:

In de eerste 18 maanden van de implementatie van het Europees Nabuurschapsbeleid (ENP) via de individuele actieplannen met ENP partnerlanden is een goede basis gelegd voor versterkte relaties tussen de EU en haar burenen. Ondanks de voortgang die buurlanden hebben geboekt op het gebied van politieke en economische hervormingen zijn er nog veel problemen. Werkloosheid, armoede, gebrekkige economische ontwikkeling, corruptie, het ontbreken van goed bestuur en conflictsituaties zijn uitdagingen waar de buurlanden, maar ook de EU een antwoord op moeten vinden (om bv. spill-over effecten als illegale migratie, onzekerheid t.a.v. energieleveranties, milieuverontreiniging en terrorisme tegen te gaan). Daarom presenteert de Commissie in deze mededeling een zevental gebieden waarop het ENP kan worden versterkt. Het betreft ideeën die de Commissie nog verder zal uitwerken.

- Economische samenwerking met als doel het creëren van volledige vrijhandel met alle

buurlanden. Voor landen die snelle voortgang maken op het gebied van economische hervormingen zou deelname aan een 'Economische Gemeenschap' tussen de Unie en de ENP partners in het vooruitzicht moeten worden gesteld.

- Mobiliteit. Centraal hierbij staat de vraag hoe de EU-landen ten aanzien van ENP-partners hun visumbeleid zodanig kunnen aanpassen dat er geen lange wachttijden meer zijn en visa tegen een redelijke prijs kunnen worden aangevraagd. Ook zal gekeken worden naar de bestrijding van illegale migratie en het afsluiten van terug-en overnameovereenkomsten.
- De bevordering van uitwisseling op het terrein van onderwijs (en jongeren), cultuur en onderzoek tussen EU-burgers en burgers uit ENP landen ter vergroting van de zichtbaarheid en het nut voor burgers van het ENP.
- Meer thematische samenwerking met de individuele ENP-partners, zoals op het gebied van energie, transport en milieu.
- Versterking van politieke samenwerking, waarbij de Commissie voorstelt dat ENP-landen zich kunnen aansluiten bij RAZEB-conclusies en kunnen worden uitgenodigd voor EU afstemmingsbijeenkomsten in VN, Raad van Europa of OVSE verband.
- Verbetering van regionale samenwerking. De Commissie stelt voor samen te werken met de *Black Sea Economic Cooperation* organisatie om de regionale samenwerking met de oostelijke burenen gestalte te geven. Met de zuidelijke landen zal de samenwerking worden voortgezet binnen Euromed.
- Versterking van financiële steun. Binnen het substantiële budget voor het financiële instrument (ENPI) voor samenwerking met ENP-partners, stelt de Commissie voor een bedrag te reserveren voor een 'goed bestuur-fonds' om goed presterende ENP landen te belonen en een 'investeringsfonds'.

Rechtsbasis van het voorstel:

Niet van toepassing, het betreft een mededeling.

Besluitvormingsprocedure en rol Europees Parlement:

Niet van toepassing, het betreft een mededeling.

Instelling nieuw Comitologie-comité:

Niet van toepassing, het betreft een mededeling.

Subsidiariteit en proportionaliteit:

Subsidiariteit: Strikt genomen niet van toepassing, want het betreft een mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan, luidt het oordeel: positief. Het nabuurschapsbeleid is zeer veelomvattend, zowel voor wat betreft geografische spreiding als diversiteit aan onderwerpen. Op het niveau van individuele lidstaten zou een dergelijk groot aantal programma's niet kunnen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.

Proportionaliteit: Strikt genomen niet van toepassing, want het betreft een mededeling. Voor zover tot een beoordeling dient te worden overgegaan, luidt het oordeel: positief. Het Europees Nabuurschapsbeleid vormt een goed kader voor samenwerking met de buurlanden van de EU. Versterking van het ENP wordt verwelkomd en deze mededeling vormt hiertoe een goede aanzet. Nederland wacht met belangstelling de nadere uitwerking van de verschillende elementen uit.

Consequenties voor de EU-begroting:

geen.

Financiële, personele en administratieve consequenties voor de rijksoverheid, decentrale overheden en/of bedrijfsleven en burger:

Niet van toepassing

Vervolgtraject financiële afspraken:

Niet van toepassing

Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving/beleid, (informatie over het inschakelen van nationale agentschappen / zelfstandige bestuursorganen e.d., implementatie en uitvoering, notificatie en handhaving en/of sanctionering):

Niet van toepassing

Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen) dan wel voorgestelde datum inwerking treding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid:

Niet van toepassing, het betreft een mededeling.

Consequenties voor ontwikkelingslanden:

Onder de ENP partners bevindt zich een groot aantal landen van de DAC lijst die ODA steun ontvangen. Zo behoort Moldavië tot de groep van Lage Inkomens Landen. Wit-Rusland, Egypte, Algerije, Jordanië, Marokko, de Palestijnse Autoriteit, Tunesië en Oekraïne behoren tot de groep van Lage Midden Inkomenslanden en tot slot bevinden Libanon en Libië zich in de groep van Hoge Midden Inkomens landen. Binnen het Nabuurschapsbeleid en het Europees Nabuurschaps en Partnerschapsinstrument (ENPI) is armoedebestrijding een belangrijke doelstelling. De Commissie neemt in haar programmering de Millennium Ontwikkelingsdoelen als uitgangspunt.

De Commissie noemt diepere economische integratie van de ENP partners in de EU een centraal element bij het welslagen van het Nabuurschapsbeleid en ziet voor alle ENP landen op termijn een vergelijkbare mate van markttoegang via *Free Trade Agreements*. De Commissie geeft hierbij aan dat het tempo waarop deze landen dit zullen bereiken zeer uiteen zal lopen. Waar nodig zullen asymetrische handelsmaatregelen worden genomen. Op de lange termijn ziet de Commissie zelfs een soort economische gemeenschap voor zich tussen de EU en de ENP partners. De verbeterde markttoegang van de ENP landen heeft een gunstig effect op de armoedebestrijding in deze landen, mits er oog is voor de ontwikkelingsdimensie.

Nederlandse belangen en eerste algemene standpuntbepaling:

Nederland verwelkomt de mededeling in algemene zin, maar zal de verschillende onderdelen nader moeten bestuderen en afstemmen. Overeenkomstig het Kabinetsstandpunt wenst Nederland het ENP in elk geval niet te zien als voorportaal voor een eventueel EU-lidmaatschap. Het nabuurschapsbeleid biedt immers ruim voldoende mogelijkheden om de wederzijdse relatie tussen de EU en deze landen verder te verdiepen. Nederland is verheugd over de ambitieuze plannen van de Commissie op economisch gebied. Een verbeterde markttoegang van ENP-landen tot de Europese markt is gunstig voor de Nederlandse consument, maar ook is een verbeterde markttoegang tot markten van de ENP-landen positief voor internationaal ondernemende Nederlandse bedrijven. De onderwerpen mobiliteit en migratie liggen voor Nederland gevoelig, maar mobiliteit en uitwisseling op het gebied van onderwijs, cultuur, en onderzoek worden gestimuleerd. In algemene zin is Nederland voorstander van het afsluiten van visumfacilitatieovereenkomsten met de ENP landen. Nederland wenst vast te houden aan een *case by case*-benadering met betrekking tot visumfacilitatie en terug- en overname zoals voorzien in de "*Common approach on visa facilitation*". Nederland steunt de gebalanceerde geografische benadering in de mededeling, waarbij meer aandacht voor oostelijke buurlanden niet ten koste mag gaan van samenwerking met zuidelijke buurlanden. Nederland vindt dat de Raad nauw betrokken moet worden, vooral als het gaat om terreinen waar de Gemeenschap niet exclusief bevoegd is (bv. '*frozen conflicts*'). Nederland wacht de nadere uitwerking door de Commissie van de verschillende onderdelen uit deze mededeling met belangstelling af.

Tijdens de eerste bespreking op 5 december jl. waarschuwde Nederland voor een te zwaar opgetuigde multilaterale benadering van ENP; institutionalisering van regionale samenwerking mag niet leiden tot vertraging van implementatie van hervormingen. Nederland uitte ook twijfels over het nut van aansluiting van ENP partners bij RAZEB-conclusies en van een afstemmingsoverleg in VN, OVSE of Raad van Europa- verband met ENP partners. Een dergelijke coordinatie zou de ongewenste indruk van verdere integratie naar toetreding kunnen geven en is praktisch gezien moeilijk te realiseren, vanwege het groot aantal landen.

Bovendien zette Nederland vraagtekens bij samenwerking met de *Black Sea Economic Cooperation* organisatie, omdat deze bestaat uit zowel ENP partners, als lidstaten, kandidaat-lidstaat Turkije en Rusland. Deze organisatie biedt op het eerste gezicht weinig aanknopingspunten met het ENP.

Tot slot heeft Nederland aangegeven met belangstelling uit te kijken naar meer informatie over het Investerings Fonds en de Goed Bestuursfaciliteit. De werking van deze instrumenten blijkt niet duidelijk uit de mededeling. Zo doet zich bij het Investeringsfonds onder andere de vraag voor hoe deze aansluit bij bestaande investeringsfaciliteiten. Ten aanzien van de Goed Bestuursfaciliteit vraagt Nederland zich af welke *benchmarks* de Commissie heeft om een bedrag toe te kennen. Dient dit geld te worden besteed aan verdere hervormingen of is de ENP partner vrij hier zelf over te beschikken? Tot slot vraagt Nederland zich af of het budget voor de Goed Bestuursfaciliteit voldoende is.